

Kısa bir internet kaynakçası

İnternet kaynakçamızı tanıtacak bir bölüme nasıl başlamalı? İsterseniz, yine internetten¹ ulaştığımız bir bilgiyi vererek söze başlayalım. Türkiye Bilişim Derneği'nin geçen yıl altıncısı düzenlenen 'Bilişim Platformu' etkinliğinde söz alan dernek başkanı Rahmi Aktepe, "Türkiye'de internetten yararlanma konusundaki mevcut durum, toplumun yaşam kalitesini artıracak, küresel rekabet koşullarına uyumu sağlayacak teknolojik kullanım düzeyine henüz ulaşamadığımızı göstermektedir" diyordu.² Burada internetin yapısı ve işleyiş düzenekleri hakkında bir çözümleme yapamayacağız. Ancak yukarıda verilen alıntının ideolojik içeriği bile internetin çelişkili doğası hakkında bir fikir verebilecektir. Aktepe'nin sunduğu istatistiklere bakılacak olursa, dünyadaki internet kullanım oranları sırasıyla ABD'de %58, Fransa'da %37, Hindistan'da %22 ve Türkiye'de %6'dır. Bu kullanım oranlarına bakılırken hesaba katılmayan sınıf, etnisite, toplumsal cinsiyet, renk, dil, içinde yaşanılan coğrafi alanın özelliği gibi etkenleri de göz önünde bulundurursak, kapitalizmin eşitsiz yapısının, en nihayetinde teknolojik bir araç olan internetin kullanımında yarattığı eşitsizlikleri daha çarpıcı bir şekilde anlayabiliriz. Buna karşın, internet ilk ortaya çıktığı vakit onu başlı başına bir özgürleşme ortamı, bir nevi siber Enternasyonal olarak görenler bile olmuştu. Bu safdilliği benimsemiyor olsak bile, sermayenin bilgi üretimi ve dolaşımını üzerindeki gerçek hakimiyetinin kırılması ve aşılması ve bilginin toplumsallaşması açısından internetin belli bir işlevi olabileceğini de görmezden gelemeyiz.

¹ İnternet sözcüğü Türkçede tıpkı İngilizcede yazıldığı şekliyle dolaşıma girdi ve yaygın olarak bu şekilde kullanılıyor. Ancak bazı dil uzmanları aynen "International" sözcüğünün "Enternasyonal" şeklinde yazılmasında olduğu gibi, "internet" in "enternet" olarak yazılması gerektiğini ileri sürüyor. Burada, artık yaygın bir kullanımı olmasından ötürü şimdilik internet demeyi sürdüreceğiz. İnternetin yeni bir Enternasyonal olabileceği iddiasına da birazdan değineceğiz.

² <http://www.ntvmsnbc.com/news/271845.asp>

“Çağdaş Marksist Akımlar” başlıklı bu sayıda, yazılan yazılar, yapılan çeviriler ve mülakatların yanısıra, dünyanın çeşitli yerlerinde en temel olarak kapitalizmi çözümlenme ve onu çözmeye mücadelesi veren bazı çalışmalara işaret etmek amacıyla, kimi internet sitelerini kısaca tanıtmayı istedik. Bu isteğimizin altında tarihsel maddeci okul içindeki gelişmeleri, yönelimleri sergileme çabasını bir şekilde takviye etme gayreti yatmıyordu sadece. Bununla beraber, marksizmin evrenselliği tespitinden hareketle, dünyanın farklı köşelerinde yapılan faaliyetleri tanıtarak Türkiye’de öyle ya da böyle kapitalizme karşı mücadele veren insanların bu faaliyetlere aşına olmasına yardımcı olarak, marksist bilgi üretim sürecinin toplumsallaşmasına bir şekilde katkı koymayı da hedefledik. Farklı yerlerde üretilen bilgilerden diyalektik bir şekilde beslenmek, her nerede olursa olsun orada verilen mücadeleye güç katma olanağını içinde barındırır. Bizim mütevazı amacımız, bu çorbaya bir parça tuz katmaktan ibaret.

Şimdi internet kaynakçasını nasıl hazırladığımız hakkında kısaca bilgi verelim. Kaynakçayı beş bölüme ayırdık. 1.Bölüm “kişiler”, 2.Bölüm “politik örgütler”, 3.Bölüm “arşivler”, 4.Bölüm “dergiler”, 5.Bölüm ise “portallar/platformlar” başlığını taşıyor. Her bölümün altında, *Praksis* yayın kurulu üyelerinin kendi bağımsız katkılarıyla oluşturulmuş kısa tanıtımlar yer alıyor. Öncelikle şunu söylemeliyiz ki, burada biraraya getirdiğimiz kaynakların bütünüyle seçmece ve kısmi bir niteliği var. En azından Türkiye’de daha çok bilindiği için ağırlıklı olarak İngilizce kullanan ve dolaysız bir biçimde yararlanılabilecek siteleri tercih ettik. Katkı koyan her kişi kendi bildiği ve paylaşmayı istediği kimi kaynakları tanıtmakla yetindi. Bağlantı kodlarını verdiğimiz site adreslerine tıkladığımızda, ulaşabileceğiniz kaynakların çok daha fazla olduğunu farkedeceksiniz zaten. Buradan yola çıkıp daha başka kaynaklara ulaşmak ve başka arkadaşlarınıza tanıtmak da sizin elinizde. Ancak umalım ki ortak dileğimiz, edinilen bilgi ve deneyimler ışığında kapitalizme karşı direnişlerin sürekli olarak güç kazanması olsun. Kolay gelsin!

Kişiler

<http://ourworld.compuserve.com/homepages/sangat/HAMZA.htm>

Hamza Alavi, yıllardır Pakistan'daki gelişmeler, Pakistan toplumu ve tarihi hakkında onlarca çalışma yapmış önemli bir Marksist. Bu sitenin amacı, Hamza Alavi'nin çalışmalarını hem Pakistan üzerine araştırma yapanlara hem de genel okuyucuya tanıtmak. Alavi'nin kendi yaşam öyküsünü ve arkadaşlarına yazdığı kimi mektupları içermesi de siteye renk katıyor. Marksizm denildiğinde, akla sadece Kuzey Amerika ve Avrupa'nın gelmesi için iyi bir hatırlatmada bulunabilecektir bu site.

www.wbenjamin.org/walterbenjamin.html

Yukarıdaki site, Türkiye'de özellikle son yıllarda pek çok farklı kesimin tartıştığı biri haline gelen Walter Benjamin hakkında başka bir yerde bulması son derece güç olacak bilgiler sağlıyor. "Walter Benjamin Araştırma Birliği" adındaki bu kaynakta, Benjamin'in kendi yazılarından bazılarının ve onun hakkında kaleme alınan makalelerin yanısıra yaşadığı dönemde Benjamin'le yakın arkadaşlığı olan şahsiyetlerin yazılarına da erişilebilir. Sitede esas olarak, çoğu zaman üniversitede yapılan Benjamin çalışmalarının göz ardı ettiği yazılara ve projelere odaklanıldığıнын altı çizilmiş. Sitenin göze çarpan, belki de tek kusuru, görsel açıdan okuyucuyu yoracak şekilde düzenlenmiş olması.

www.soc.qc.edu/gramsci

Bu sitede Gramsci'nin bütün yazdığı yazılara, ilgili eklere, giriş materyallerine ve Uluslararası Gramsci Topluluğu'nun çıkarmış olduğu gazetenin ilk sekiz sayısına dair eksiksiz bir kaynakça sunuluyor. Konuyla ilgili başka sitelere bağlantıların da açıldığı bu site, Gramsci üzerine çalışma yapanlar için iyi bir kılavuz sayılabilir.

www.gseis.ucla.edu/~mclaren

Yakın zaman önce *Che Guevera ve Paulo Freire: Devrimin Pedagojisi* adlı kitabı Türkçeye kazandırılmış olan Peter McLaren'in bu kişisel web sayfasında, eleştirel pedagojiye adanmış birçok materyal bulmak mümkün. Özellikle Paul Freire ve Rana Dunayevskaya'dan esin aldığını söyleyen McLaren, eleştirel pedagojideki itici gücün, ulusal ve uluslararası arenadaki sınıf mü-

cadelesi olduğunu söylüyor. Sadece pedagoji ile değil Marksist teori/pratik ile ilgilenen herkesin faydalanabileceği bir site.

www.henryagiroux.com

Pedagoji, kültür ve iletişim gibi konular üzerine birçok çalışması olan Henry Giroux'un bu kişisel web sitesinde, Giroux'un yazdığı kitapların tanıtımlarına, kitapları üzerine yazılmış eleştirilere, kendi makalelerine ve verdiği mülakatlara erişilebiliyor.

http://sociology.berkeley.edu/faculty/burawoy

Önemli bir sosyolog ve etnograf olan Michael Burawoy, Zambia'dan Şikago'ya, Macaristan'dan Rusya'ya değin sınai işyerlerinde yaptığı araştırmalarla tanınır. Bu sitede, Burawoy'un küreselleşmenin insanlar tarafından nasıl deneyimlendiği, kamu sosyolojisi, metodoloji, Rusya'da kapitalizme geçiş ve Marksizm üzerine yazdığı yazıların tüm künyelerine erişilebilir. Her ne kadar bütün makaleler dolaşıma sokulmuş olmasa da, önemli miktardaki makaleyi okuma imkânınız var.

www.nyu.edu/projects/ollman/index.php

New York Üniversitesi'nde çalışan ve daha önce *Praksis*'te bir makalesi de yayınlanmış olan Bertell Ollman'ın bu sitesinde, Ollman'ın Marksist teori, diyalektik, yabancılaşma, sınıf bilinci, ideoloji, sınıf mücadelesi, komünizm, siyaset bilimi, sosyalist pedagoji ve muhalif mizah üzerine yazdığı yazılara erişebilirsiniz.

www.lukacs-gesellschaft.de

Almanya'da faaliyet gösteren "Uluslararası Georg Lukács Derneği"nin internet sitesi. Site üzerinden Macar düşünürün bazı metinlerine ve Lukács üzerine yapılmış, yayımlanmış çalışmaların metinlerine ulaşmak mümkün. Bu metinlerin içinde, Derneğin yıllık yayın organı *Lukács Jahrbuch* içinde yer alan bazı yazılar da bulunuyor.

www.netforsys.com/claudiokatz

Yakın zaman önce, *21. Yüzyılda Emperyalizm* adlı kitabı türkçeye çevrilen Arjantinli Marksist Claudio Katz'ın kişisel web sitesi. Özellikle Latin Amerika ile ilgilenenler açısından faydalı olabilir. Ağırlıklı olarak ispanyolca metinler bulunsa da, almanca, ingilizce, italyanca gibi farklı dillere çevirilerin yapılmış olması bile Katz'ın yazdıklarının önemine işaret ediyor sanırız.

www.joelkovel.org

Capitalizm Nature Socialism dergisinin editörü Joel Kovel'in kişisel web sitesi. Ekolojik bir Marksizm için çalışmalarını sürdüren Kovel'in bazı makalelerine siteden ulaşmak mümkün.

Politik Örgütler

www.newsocialist.org/group.html

Kanada'da bulunan *New Socialist Group* (Yeni Sosyalist Grup), kendisini işçi sınıfının kendini özgürleştirmesine, enternasyonalizme, emperyalizme karşı ve bütün tahakküm biçimlerine karşı mücadele vermeye adanmış devrimci sosyalist bir örgüt. Bürokratik ve otoriter sosyalist vizyonlarından kendisini ayıran N.S.G., sosyalizmin ancak sömürülenlerin ve ezilenlerin harekete geçmeleriyle, aşağıdan bir şekilde gerçekleştirilebileceğini savunuyor. Uluslararası alanda verilecek bir mücadelenin Kanada'daki ayağını oluşturacak bir partinin temelini kurmaya çalıştıkları dile getiriliyor.

www.po.org.ar

Arjantinli Trotskist örgüt Partido Obrero'nun (İşçi Partisi) web sitesi. Sitede bu örgütün temel metinlerinin yanında PO'nun çıkardığı Pransa Obrera, partinin yayın organı olan En Defensa del Marxismo (Marksizmin Savunusu) ve Dördüncü Enternasyonal'in Yeniden Kuruluşu Koordinasyonu'nun çıkardığı El Obrero Internacional (Uluslararası İşçi) dergilerinin eski sayıları mevcut. Sitenin İngilizce bölümünde (<http://www.po.org.ar/english/english.htm>) tüm bu dergilerin İngilizce versiyonları bulunuyor. Bu dergiler uluslararası sınıf mücadelelerine ilişkin ayrıntılı değerlendirmelere, Marksist teori ve pratiğe ilişkin güncel tartışmalara yer veriyor.

www.sacp.org.za/ac/Default.html

Bu internet adresi Güney Afrika Kommünist Partisi'nin (SACP) yayın organı olan "African Communist"e ait. Dergi bir kommünist partisi yayın organı olmasından dolayı doğal olarak siyasal ağırlıklı. Ama değişik sayılarında Marksizmin sorunlarına ayrıştan teorik yazılara da yer veriliyor. Tüm Afrika'yı yansıtmasa da dergi bize Afrika perspektifinden birçok konunun tartışmasını sunuyor. Daha çok Avrupa (Anglo-Amerikan) indeksli Marksizm

tartışmalarına ağırlık veren Türkiye Marksistleri için bilgilendirici olabilir. Derginin internet sayfasına SACP'in internet adresinden (<http://www.sacp.org.za/>) ulaşmak da mümkün. Bu adres üzerinden partinin değişik tartışmaları üzerine bilgi edinilebileceği gibi, SACP diğer yayın organı olan "Umsebenzi" ye de ulaşmak mümkün. Ama istenirse "Umsebenzi"ye direk kendi adresi üzerinden de (<http://www.sacp.org.za/umsebenzi/>) ulaşılabilir. Dergilere 'online' abone olma olanağı var. SACP'in internet adresi üzerinden başka pek çok sol, sosyalist ve komünist partilerin ve bunların yayın organlarının sitelerine de erişilebilir.

www.socialistworld.net

Trotskist bir uluslararası örgüt olan Bir İşçi Enternasyonalini için Komite'nin (CWI) web sitesi. Farklı ülkelerdeki sınıf mücadelelerine ilişkin ayrıntılı analizlere yer veren sitede kitap ve film eleştirilerine de rastlamak mümkün. Aynı siteye bağlı olarak yayımlanan <http://www.marxist.net> sitesinde de Marx, Engels, Lenin, Trotskiy ve James Connolly'nin eserlerinin yanı sıra Britanya işçi hareketine, uluslararası kapitalizmin güncel durumuna ve sosyalist hareketin sorunlarına ilişkin yazı ve kitaplar yer alıyor.

www.socialistproject.ca

"Socialist Project", Kanada'da Marksist bir kültürü, bir kitle-sel işçi partisine giden yolun taşlarını dizmek için yola çıkmış aktivistlerin oluşturduğu bir örgütlülük. Aralarında Leo Panitch, Gregory Albo gibi tanınan isimlerin de olduğu bu topluluğun internet sitesi hem bu proje hakkında bilgi edinmek açısından hem de başka birçok bildiri, broşür ve makaleye ulaşmak açısından kullanışlı bir nitelik taşıyor. Çeşitli olaylar, belgeler, bildirimler, oluşturulan komiteler, tarih ve arşiv bölümü ve geniş bir bağlantı dizisi sitenin genel başlıkları.

www.midan.net

Bu internet sitesi Sudan Komünist Partisi'ne ait. Site hem Arapça hem İngilizcedir. Özellikle Partinin Uluslararası İlişkiler Komitesi tarafından yayınlanan "Information Bulletin" Sudan'daki ve bölgedeki politik gelişmeler hakkında bilgilendirici olabilir.

www.marxismalive.org

Trotskist hareketin bir parçası olan Uluslararası İşçi Birliği-Dördüncü Enternasyonal'in (LIT-CI) teorik yayın organı. Temmuz 2000'den bu yana on sayısı yayımlandı. Latin Amerika başta olmak

üzere tüm dünyadaki sınıf mücadelelerine ilişkin yazıların yanında güncel teorik konularla ilgili teorik yazılara da yer veriyor.

www.yclusa.org

Yukarıdaki site Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi'nin gençlik örgütü olan Young Communist League of the CPUSA'e ait. Bu siteden hem ABD'de hem de uluslararası gençlik ve öğrenci hareketinde yaşanan güncel siyasal tartışmalar hakkında geniş bilgi edinme olanağı var. Ayrıca site üzerinden örgütün yayın organı olan "Dynamic"ın (www.yclusa.org/section-news) sayfasına da geçilebilir. Buradan Amerika kıtasında yaşanan birçok siyasi gelişme hakkında ilk elden alternatif bilgi edinmek mümkün.

http://mp3.org.uk/resistancemp3

İngiltere'deki Socialist Workers' Party (Sosyalist İşçi Partisi) tarafından hazırlanan bu sayfa 1980'lerin ortalarından bugüne dünyanın değişik yerlerinde düzenlenmiş ve dili İngilizce olan belli başlı Marksist veya anti-kapitalist konferansların ses kayıtlarını içeriyor. Sayfanın en önemli özelliklerinden birisi düzenli bir şekilde güncellenmesi ve ziyaretçilerden gelen konferans kayıtlarına açık olması. Her ne kadar sayfayı hazırlayanlar belirli bir siyasi duruşun temsilcisi olsalar da Marksist teorinin ve sosyalist siyasetin farklı akımlarından isimlerin konferans kayıtlarına da erişmek mümkün. Sitenin diğer bir başarılı yönü konferans kayıtlarını konularına göre sınıflandırarak sunması ve bu bakımdan da ziyaretçilerin ilgi alanları doğrultusunda siteyi taramasına olanak tanınması. Sitedeki konferans kategorileri şöyle sıralanmış: Devlet teorisi; Marksizm tartışmaları; İktisat tartışmaları; Britanya'daki İşçi Hareketi; Sosyalizm ve Devrim; Belli Başlı Devrimciler; Anti-kapitalist Hareket; Ekoloji; Toplumsal Haklar; Emperyalizm ve Anti-Emperyalizm; Irkçılık ve Faşizm; Tarih Tartışmaları; Kadın Sorunu, Bilim ve Din; Komedi

www.marxistische-blaetter.de

"Marxistische Blaetter" adlı derginin internet adresidir. Alman Komünist Partisi'ne yakın olan ve yılda altı sayı yayınlanan Marksist bir dergidir. Alman Komünist Partisi 4500 üyesiyle oldukça küçük bir parti olsa da Alman solu içindeki en büyük siyasi partidir. Dolayısıyla, dergi Almanya'da en çok abonesi bulunan tek marksist dergidir. Derginin sayfasına HYPERLINK

"<http://www.dkp.de/>" www.dkp.de üzerinden de ulaşılabilir. Bu sayfada ayrıca Alman Komünist Partisi'nin başka yayınları ve etkinlikleri hakkında da bilgi edinilebilir.

www.internationalviewpoint.org

International Viewpoint, Dördüncü Enternasyonal Birleşik Sekreteryası'nın aylık İngilizce yayınının sitesi. Site, "dünya çapında radikal alternatiflere açılan bir pencere" olma iddiasında. Sitede, dünyanın her köşesinden ellinin üzerinde ülkeden insanın katılımı ile güncel mücadeleler hakkında bilgiler ve geleceğin solunu şekillendiren tartışmalar yapılıyor. Michael Löwy, Daniel Guerin, Gilbert Achcar, Eric Toussaint gibi Türkçe'de de kitapları mevcut yazarlara sahip ve 1997'den itibaren yayımlanan tüm *International Viewpoint* dergilerinin "online" olarak ulaşılabilirdiği site, Dördüncü Enternasyonal Birleşik Sekreteryası hakkında bilgi edinmek isteyenlerin de temel başvuru kaynağı. Aynı zamanda Ernest Mandel'in büyük bir kısmı Türkiye'de bulunmayan yayınlarına da yer vermiş olması bakımından bir kaynak işlevi de görüyor. Sitenin bağlantıları biraz zayıf olmakla birlikte, konu başlıklarına göre sıralanan endeksi, hemen her konuda en az bir iki makaleyi aramadan bulmanızı sağlıyor. Özellikle Brezilya İşçi Partisi, savaş karşıtı hareket, Marksizm ve din gibi konular üzerine yapılan tartışmalar izlenmeye değer.

www.politicalaffairs.net

Political Affairs, Amerikan Komünist Partisi'nin çıkarmakta olduğu aylık bir dergi. Hayatın en basit gerçeğinin, işçi sınıfı ile kapitalist sınıf arasında süregelen mücadele olduğunu belirten *Political Affairs*, bu çatışmanın hayatın pek çok alanına ne şekilde yansıdığını popüler bir dille dergi sayfalarına taşımaya çalışıyor. Parti görüşleri dışında başka fikirlere de yer verilen bu dergide, "MarxistIQ" bölümü derginin en ilginç yönlerinden biri ve ABD'li Marksistlerin düşünce dünyalarını anlamak açısından ipuçları sunuyor.

Arşivler

www.victoryiscertain.com/linksarchive/index.html

Leftist Links Archive, internetteki en kapsamlı İngilizce sol sitelerden biri. Sitede akademik grup ve konferanslar, e-posta listeleri, dergiler, sendikalar ve siyasi partiler, yayıncılar ve yazarlar gibi alt başlıklar altında düzenli aralıklarla yenilenen önemli web sitelerine bağlantılar var. Özellikle dergiler, siyasi partiler ve yazarlar başlıkları altındaki siteler izlemeye değer.

www.iisg.nl/~imes/

İnternet adresi Uluslararası Marks-Engels-Vakfı'na ait. Vakfın özgün ismi *Internationale Marx-Engels-Stiftung*'tur. 1990 yılında Amsterdam'da bulunan *International Institute of Social History* (IISH) girişimi üzerine kurulan vakıf Marks ve Engels'in yaşadığı dönemde yayınlanmış olan bütün eserlerini (MEGA) çevirilmesiyle birlikte toplamayı amaçlıyor. Bu çalışma ilk olarak Sovyetler Birliği'nde 1930'lu yıllarda başlatılmış ancak daha sonra kesintiye uğramıştı. 1970'li yıllarda yeniden başlatılan bu çalışmaya bundan dolayı MEGA-2 deniyor. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin yıkılmasıyla yeniden kesintiye uğrama tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı. Bünyesinde uluslararası marksist bilimcilerin çalıştığı vakıf bu çalışmayı devamlı kılmak için kurulmuştur. Yer yer Almanca tabirlerle karşılaşılrsa da sitenin dili İngilizcedir. Buradan hem projenin tarihçesi ve hem de şimdiye kadar yayınlanmış olan bölümler ve ayrıca Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü'nün kendi sayfasına geçip enstitünün desteklediği ve yaptığı başka çalışmalar hakkında oldukça yararlı bilgiler edinmek mümkün.

www.endpage.com

Bu adreste, şimdiye değin Türkiye sosyalist hareketinin her ne kadar lafzi olarak sözü edilse de pek tanışık olmadığı söylenebilecek özgürlükçü ya da liberter Marksist geleneğe dair oldukça geniş bir arşive ulaşmak mümkün. Arşiv derken yalnızca, bahsettiğimiz gelenek içinde düşünülebilecek *Commoner*, *Collective Action Notes* ya da *Aufheben* gibi yayın yapmakta olan dergilerin toplandığı bölümü değil, Hegel, William Morris, Luxemburg, Tronti, Adorno, Negri, Holloway, CLR James ve daha pek çok düşünürün yazdıklarına erişilebilecek, "yıkıcı metinler" başlıklı bölümü de kastediyoruz. Siteyi kullanmayı kolaylaştıran kılavuz-

ların ve özgürlükçü marksizm diye anılan geleneğin soyağacının bulunması da kaynağı canlandırıyor denebilir. Bir eleştiri olarak ise, aralarında aslında köklü farklılıklar olduğunu söyleyebileceğimiz, örneğin Luxemburg ve Derrida kimi şahsiyetlerin biraraya konulmasının, liberter marksizm geleneğinin ne olabileceği konusunda bizi tekrar düşünmeye zorladığını belirtebiliriz.

www.eco.utexas.edu/facstaff/Cleaver

Bu site, Türkiye’de özellikle son yıllarda daha çok gündeme gelmeye başlayan otonomist Marksizmin daha az bilinen ancak en önemli isimlerinden biri olan Harry Cleaver’ın kişisel web sayfası. Sitede, Cleaver’ın Austin’deki Texas Üniversitesi’nde verdiği ders programları, yaptığı araştırmalar, içinde olduğu faaliyetler hakkında bilgi alınabilir ve yazdığı yazılara erişilebilir. Sayfadaki bir başka bölüm olan Texas Otonomist Marksizm arşivinde ise, Cleaver’ın yıllardır biriktirdiği materyallere ulaşılabilir.

www.marxists.com

Marksizm konusunda sıradışı boyutta bir bilgi kaynağı olan *Marxists Internet Archive* (MIA) sitesinin yapımı ve geliştirilmesi on beş yıldır sürüyor. Türkçenin de aralarında bulunduğu toplam otuz yedi dilden kaynaklara yer veren sitenin beş adet alt bölümü var. Bunlar “Marksist Yazarlar”, “Konu Arşivi”, “Referans Yazarlar”, “Tarih Arşivi” ve “Marksizm Ansiklopedisi” şeklinde sıralanıyor. Bunlardan ilk üçü, görece daha az –ama hala oldukça dolu– bir içerikle Türkçe bölümde de var. Her biri ayrı ayrı oldukça büyük boyutlu birer veritabanı olan bu alt bölümlerde, Marx ve Engels başta olmak üzere gelmiş geçmiş hemen hemen tüm önemli Marksistlerin yapıtlarının çoğuna, Marksist olarak görülmesi de yapıtları Marksizm açısından önem taşıyan pek çok yazarın yazılarına tam metin olarak ulaşmak mümkün. Bu alt bölümlerden biri olan Marksizm Ansiklopedisi’nin, Marksizm, işçi sınıfı ve devrim konuları üzerinde var olan en bütünlüklü kılavuz olmasının hedeflendiği ifade edilmiş. Site aracılığıyla ulaşılacak kaynakların çok fazla miktarda olması ve Marksizm alanında uzmanlık sahibi olmayanların bunlar arasındaki önem sırasını kestiremeyebileceği olasılığına karşılık “Öğrenci Bölümü” [*Students Section*] oldukça yerinde bir işlev görüyor. Her düzeyden okuyucuyu Marksizmle tanışmaya ve bu alanda uzmanlığını arttırmaya çağıran site, bir parti ya da siyasi gruba üye olmak isteyen ziyaretçilere de “kardeş site” olarak andığı ve bu kaynakça-

da tanıttığımız www.broadleft.org sitesini adres gösteriyor. Herhangi bir parti ya da siyasi gruptan bağımsız kalmayı ilke olarak benimseyen MIA, katkıda bulunan gönüllülere pek çok karar konusunda oy verme ve oylamaya sunma hakkı tanıyor. Öte yandan, gönüllü katkı sunanların yanında düzenli olarak sitenin yönetimiyle uğraşan bir de Editoryal Kurul var. Yalnızca geçtiğimiz Mayıs ayı içerisinde çeşitli boyutlarda ve dillerde dört yüzün üzerinde metin eklenmiş olması, bu gönüllü katkıların ne derece hızlı bir zenginleşme sağladığının iyi bir göstergesi.

Dergiler

<http://mitglied.lycos.de/toposzeitschrift/>
Topos Internationale Beitrage zur dialektischen Theorie (Topos Diyalektik Kurama Uluslararası Katkı) isimli yılda iki sayı yayınlanan derginin internet adresi. Dergi 1992 yılından beri Alman düşünür Hans Heinz Holz ve İtalyan düşünür Domenico Losurdo tarafından "Istituto Italiano per gli Studi Filosofici" ve "Centro di Studi Filosofici S.AbbondioEdizioni La Città del Sole/Napoli" kurumlarıyla işbirliği içinde yayınlanıyor. Dili almanca olan dergideki yazılar ingilizce ve italyanca özetleriyle beraber yayınlanıyor. Yazılarainternet adresi üzerinden ulaşmak mümkün değil. Ancak derginin değişik sayılarında yayınlanmış olan yazıların özetlerine ulaşmak mümkün. Ayrıca bir yazarlarlistesi de bulunmaktadır. İlgi duyulan yazılar ve/veya sayılar derginin aşağıda bulunan redaksiyonadresinden istenebilir.

<http://eserver.org/clogic/default.html>

Cultural Logic dergisi, son yirmi-otuz yılda yükselişte olan kültürel çalışmalar alanında, postmodernistlerin söylediklerinin aksine, nasıl da nitelikli bir seviyede Marksist çalışmaların yapılabilceğinin son zamanlardaki çarpıcı bir başka kanıtı belki de. Marksist teori ve pratik hakkında elektronik bir dergi olan *Cultural Logic* 1997'den günümüze kadar sekiz kez yayınlandı. Her sayıda farklı konularda makaleler, kitap eleştirileri ve kimi zaman video kayıtları ve şiirler bulunuyor. Ayrıca, yine faydalı ve değerli kaynaklara bağlantı verilmesi, okuyucuya Marksist "düşünce evinde" başka kapılar da açıyor.

www.dsp.org.au/links/index.htm

Reel sosyalizmin çözümlüşünden ve neoliberalizmin yükselişinden sonra uluslararası alanda solun kendini yenilemesi gerektiği doğrultusunda yayın çizgisi izlediğini ifade eden Avustralya'daki Demokratik Sosyalist Parti'nin (DSP) çıkardığı *Links* dergisi, uluslararası ölçekte bilgi, mücadele deneyimi, kuramsal çözümleme ve siyasi strateji ve taktik paylaşımını hedef alıyor. Bazı akademisyenlerin de katkıda bulunduğu bu derginin esas yürütücüleri ise gün be gün mücadelenin içinde yer alan eylemciler. Farklı geleneklerden gelen insanların açık ve çoğulcu bir forumda bir araya gelme imkânı bulduğu ve şu ana kadar 27 sayı çıkmış bu dergideki yazılar İngilizce yayınlanıyor. Ancak İngilizce konuşulmayan ülkelerden katkıların teşvik edildiğini de belirtmeden geçmeyelim.

<http://netx.u-paris10.fr/actuelmarx/>

Fransa'da Presses Universitaires de France (Fransa Üniversite Yayınları) tarafından yılda iki kez yayımlanan derginin internet sitesi. Site esas olarak dört bölüme ayrılıyor: eski sayılara ait bilgiler, "Actuel Marx Confrontation" kitap dizisine ilişkin bilgiler, her yıl gerçekleştirilen "Uluslararası Marx Kongresi"ne ilişkin bilgiler, ve son olarak da, "Actuel Marx en Ligne" adlı bölüm. Söz konusu bölüm derginin internet üzerinden yayımlanan seksiyonunu teşkil ediyor: "Actuel Marx en ligne"de yayımlanan yazılar basılı versiyonda yayımlana yazılarla aynı prosedürden geçiyor ve basılı versiyonla aynı statüye sahip kabul ediliyor. Bunun yanında, yayımlanan yazılar hakkında okuyucuların yaptığı yorumlara da yer veriliyor.

www.ucm.es/info/nomadas

"Eleştirel Toplumsal ve Hukuki Bilimler Dergisi" altbaşlığıyla internet üzerinden yılda iki sayı yayımlanan *Nomadas* dergisinde felsefeden hukuka, sosyolojiden psikolojiye, ekonomiden siyaset bilimine uzanan geniş bir alanda yapılan çalışmalara yer veriliyor. Dergi Marksizmi ya da başka bir düşünce geleneğini sahiplenmiyor, ancak yayımlanan yazıların büyük bir kısmı Marksizmden ve diğer eleştirel/radikal bakış açılarını savunuyor. *Nomadas*'ın bir diğer özelliği ise genç araştırmacıların çalışmalarına mümkün olduğunca çok yer verme çabası içinde olması.

www.intermarx.com

İnternet üzerinden yayın yapan italyanca dergi. Özellikle tarihsel materyalizm, emperyalizm ve küreselleşme, emek süreçleri ve savaş gibi konularda yapılan çalışmalara yer veriliyor.

www.radicalphilosophy.com

1972'de yayın hayatına başlayan *Radical Philosophy* dergisinin internet sitesi. Dergi Marksizme radikal düşünce içinde özel bir yer atfediyor, ancak diğer eleştirel/sosyalist akımları benimseyen yazarların çalışmalarına da yer veriyor. Dergide yayımlanan yazılara internet sitesinden ulaşılabilir.

www.nd.edu/~remarx/

“Ekonomi, Kültür ve Toplum Dergisi” alt başlığını taşıyan *Rethinking Marxism* dergisi, Marksizm içindeki çeşitli akımlar ve diğer radikal/eleştirel akımlar arasında bir tartışma platformu oluşturma amacını taşıyor. İnternet sitesi üzerinden dergi indeksine ve yazı özetlerine ulaşmak mümkün.

www.redcritique.org

Komünist Manifesto'nun 150.yıldönümünde kurulan Kızıl Kolektif'in yayınladığı *Red Critique*'in (Kızıl Eleştiri) tanıtım bölümünde, yeni bir devrimci *praksis* için sosyal ve kültürel teoriyi kızıl boyamayı amaçladıkları, üretim araçlarının özel mülkiyetine son verip uluslararası komünizm için mücadele verdikleri belirtiliyor. Şu ana kadar (?)sayı yayınlanan *Red Critique*'te, emeğin günümüzdeki görünümünden cinselliğe, sifersömürgecilikten faşizme kadar uzanan çeşitli konularda makaleler ve ayrıca gündelik hayata dair Marksist analizler yer alıyor.

Portallar/Platformlar**www.broadleft.org**

Nico Biver adlı, mail adresini Almanya'dan almış cevval bir arkadaş tarafından hazırlanan site, kendisini solcu sayan ya da kökenini sol hareketlerden alan siyasal partiler, örgütler ve grupların tamamını kapsıyor. Sitede bu örgütler ve gruplar siyasi eğilimler olarak şu başlıklar altında kategorileştirilmiş: komünizm (Stalinist), anti-revizyonizm (Maocu), Troçkizm, sol komünizm, anarşizm, sosyal demokrasi, yeşil ve alternatif, demokratik sosya-

lizm, reformcu komünizm, ulusal kurtuluş ve bölgesel özerklik, ulusalcılık, diğer radikal sol, diğer sol. Site o denli kapsamlı ki listede bunlara ek olarak, sol eğilimli ittifaklar, siyasi-askeri örgütler (gerilla örgütleri) ve enternasyonal örgütlenmeler başlıklarında üç alt kategoriye daha yer verilmiştir. Alan bu kadar geniş olunca, sitenin ana sayfasında bölgeler seçeneğiyle ülke bazında taramalar da yapmak olanaklı.

www.neravt.com/left

Bu site siyasal aktörlerin yanında, dünyada sol adına üretilen teorik, kültürel, akademik pek çok faaliyet/çalışmayı sanal alem üzerinden takip etmek açısından en kapsamlı web portallarından biridir. İsteyenlerin kendi yürüttüğü ya da takip ettiği çalışmaları ve internet adresini ekleme talebinde bulunabildiği portalda *Praksis* dergisine de (ancak, artık kullanılmayan ilk sayılardaki geocities uzantılı adresiyle) yer verilmiş. Site kendisini: “Bu, yeryüzündeki savaş karşıtı, anti-emperyalist, anti-cinsiyetçi ve anti-homofobik ve birlikte daha iyi bir dünya kurmak için mücadele etmek isteyen bütün iyi insanların web portalıdır” biçiminde tanımlıyor.

<http://les1.man.ac.uk/chnn/>

Manchester’da kurulu bulunan ve Richard Cross’un Kevin Morgan’la birlikte yayınladıkları *Komünist Tarih Ağzı Bülteni*’nin internete taşınmış hali. Manchester Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Hukuk Fakültesi’nin desteğiyle üretilen ve Richard Cross tarafından güncellenen sitede yılda iki defa (Bahar, Güz) yayımlanan CHNN’nin sayılarına ücretsiz olarak ulaşmak olanaklı. Özelde Britanya ve diğer İngilizce konuşulan ülkelerdeki komünist siyaset üzerinde yoğunlaştığı gözlenen sitede, dünyanın her yerindeki komünistler ve komünist partilerin çalışmaları ve hayatları üzerine yapılan güncel tarih araştırmalarından türetilen makalelere de yer verilmekte. CHNN sitesi bir yandan komünist tarih alanında çalışanların birbirleriyle temas kurmasının aracı olurken, bir yandan da yeni araştırmaların sonuçlarının yayılması için bir forum işlevi görüyor. Bülten’de konferans raporları, yeni tamamlanmış tezler ve sürmekte olan çalışmalara, yeni arşiv bulgularının ve diğer kaynakların detaylarına da yer verilmekte, alanla ilgili yeni yayınların değerlendirmesi yapılmaktadır.

www.marxsite.com

Bu site gerek güncel gelişmeler hakkında haber ve makaleler yayınlaması gerekse bazı kaydadeğer arşivler barındırması nedeniyle mühim sayılabilir. Bu kaynakta önemli Marksist dergilere ve kendini devrimci Marksist olarak ifade eden ve çoğu Avrupa’da bulunan siyasi örgütlere bağlantılar veriliyor ve emperyalizm, küresel adalet hareketi, Latin Amerika, Afrika, sürekli devrim kuramı, Trotskiy ve Ernest Mandel başlıkları altında hatırı sayılır miktarda makale bulunuyor. Havana’da iki yıl önce yapılan Marx konferansında sunulan tebliğlere ulaşmak da mümkün burada. Ancak sitenin özellikle son zamanlarda pek güncellenmiyor oluşuna da dikkat çekebiliriz.

www.projet-k.org

2002 yılında İspanya’dan *Viento Sur*, *Mientras Tanto* ve *El Viejo Topo*; İtalya’dan *Erre*; Büyük Britanya’dan *Historical Materialism* ve *International Socialism Journal*; Fransa’dan *Actuel Marx*, *ContreTemps* ve *Critique Communiste* dergilerinin temsilcileri tarafından oluşturulmuş, “eleştirel Marksist yayınları” bir araya toplama amacı güden site. Projet K henüz yapım aşamasında, ancak ilerleyen aylarda Avrupa kökenli Marksist yayınların eşgüdümünü sağlayan bir platform haline gelmesi bekleniyor.

www.leftalliance.org/index.htm

Radikal Akademik ve Entelektüel Örgütler İttifakı, ABD’de “teröre karşı açılan savaş” sonrasında, belli çalışma grupları kurup çeşitli faaliyetlerin eş güdümlü hale getirilmesini amaçlayan bir oluşum. Bu sitede, birliğin amaçları, kuruluş toplantısı notları, yapılan organizasyonlar, faaliyetler hakkında bilgi alabilir ve “bağlantılar” bölümündeki adreslere tıklayarak birlikle ilişkili kurum ve forumlara doğru yol alabilirsiniz.

www.espaces-marx.eu.org

Marx’ı sahiplenen ya da sahiplenmeyen tüm “yenilikçi” ve “ilerici” akımlar arasında bir tartışma platformu yaratmayı amaçlayan “Espaces Marx” derneğinin internet sitesi. Dernek yenilikçilik ve ilericiyi kapitalizmin aşılması perspektifiyle özdeşleştiriyor. *La Pensée*, *Recherches internationales* gibi prestijli dergiler “Espaces Marx” ile bağlantı içinde faaliyet yürütmekte.

www.wsws.org

ICFI (*International Committee of the Fourth International*) tarafından yayınlanan bir internet dergisi olan “world socialist web site”, Dördüncü Enternasyonal Uluslararası Komitesi adlı örgütün görüşlerini içeren değerlendirmeler yanısıra, tüm dünyadan haberler de içeriyor. Site, İngilizce dışında Türkçe dahil, 12 ayrı dilde yayını sürdürmeye çalışıyor.

² <http://www.ntvmsnbc.com/news/271845.asp>